

Projekt 12 05 2024

U S T A W A

z dnia 2024 r.

o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia partycypacji obywatelskiej w wykonywaniu zadań publicznych¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914) w art. 8 dodaje się ust. 3–5 w brzmieniu:

„3. Wydawnictwa, publikacje periodyczne i środki masowego przekazu będące własnością jednostki samorządu terytorialnego i redagowane, tworzone lub przygotowywane przez osoby zatrudnione w urzędach obsługujących te jednostki lub których wynagrodzenie finansowane jest ze środków budżetu jednostki samorządu terytorialnego nie są prasą w rozumieniu niniejszej ustawy.

4. Formy działalności, o której mowa w ust. 3, zawierają informację, że nie podlegają przepisom niniejszej ustawy oraz, że są wydawane przez jednostkę samorządu terytorialnego lub finansowane z budżetu tej jednostki i nie są niezależne od jej organów.

5. Informacja, o której mowa w ust. 4, umieszczana jest na pierwszej stronie wydawnictwa drukowanego, czcionką nie mniejszą niż pozostałe teksty zamieszczone na tej stronie. W przypadku wydawnictw w postaci elektronicznej informacja umieszczana jest na pierwszej (głównej) stronie wydawnictwa, a w przypadku pozostałych środków masowego przekazu taka informacja umieszczana jest w pierwszej minucie materiału.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 5a otrzymuje brzmienie:

„Art. 5a. 1. W wypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach dotyczących gminy mogą być przeprowadzane konsultacje z mieszkańcami gminy.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się: ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

2. W sprawach dotyczących całej gminy lub jej części mogą być przeprowadzone konsultacje z mieszkańcami całej gminy lub jej części.

3. Konsultacje, których obowiązek przeprowadzenia nie wynika z przepisów ustawy mogą być przeprowadzane z inicjatywy rady gminy, wójta lub na wniosek mieszkańców. W odniesieniu do spraw dotyczących części gminy konsultacje mogą być także przeprowadzone na wniosek organu jednostki pomocniczej.

4. Rada gminy określa, w drodze uchwały:

- 1) minimalną liczbę mieszkańców uprawnionych do złożenia wniosku o przeprowadzenie konsultacji, z tym że liczba ta nie powinna być większa niż 1% posiadających czynne prawo wyborcze w wyborach do rady gminy;
 - 2) formy i terminy przeprowadzania konsultacji;
 - 3) sposób informowania o wynikach konsultacji.”;
- 2) po art. 5a dodaje się art. 5aa w brzmieniu:

„Art. 5aa. 1. Gmina wykonuje zadania w dialogu z mieszkańcami działającymi w organizacjach społecznych z terenu gminy.

2. Gmina powołuje radę konsultacyjną gminy jako organ opiniodawczy organów gminy. W gminach o statusie miasta powołanie rady konsultacyjnej gminy jest obowiązkowe, a w pozostałych gminach powołanie następuje na wniosek co najmniej 5 organizacji społecznych prowadzących na terenie gminy działalność w zakresie zadań gminy określonych w art. 7.

3. Do zadań rady konsultacyjnej gminy należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektu budżetu gminy i projektu wieloletniej prognozy finansowej gminy;
- 2) opiniowanie projektów aktów planowania przestrzennego gminy;
- 3) opiniowanie projektów strategii, polityk i programów podejmowanych na podstawie niniejszej ustawy i innych ustaw;
- 4) opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 570, oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tej ustawy, w tym programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tej ustawy;
- 5) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

- 6) udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 7) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz w sprawach rekomendowanych standardów realizacji zadań publicznych”;
- 8) opiniowanie lub konsultowanie innych spraw, które zostaną przekazane radzie do zaopiniowania przez organy gminy;
- 9) inicjowanie działań organów gminy w zakresie rozwoju partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej.

4. W skład rady konsultacyjnej gminy wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych i innych organizacji społecznych prowadzących na terenie gminy działalność w zakresie zadań gminy określonych w art. 7.

5. Rada konsultacyjna gminy obraduje nie rzadziej niż raz na kwartał. W obradach rady uczestniczy wójt lub jego zastępca oraz przewodniczący lub wiceprzewodniczący rady gminy.

6. Członkowie rady konsultacyjnej gminy są informowani przez wójta o zmianach wprowadzonych w budżecie gminy w okresie od ostatniego posiedzenia oraz o zmianach planowanych w budżecie według stanu na dzień danego posiedzenia.

7. Rada konsultacyjna gminy wybiera ze swego grona przewodniczącego i wiceprzewodniczącego.

8. Liczbę członków rady konsultacyjnej gminy, szczegółowy sposób jej wyboru oraz tryb jej pracy określa regulamin przyjęty w drodze uchwały przez radę gminy.

9. Obsługę administracyjno-biurową rady konsultacyjnej gminy zapewnia urząd gminy. Koszty obsługi rady konsultacyjnej gminy pokrywa urząd gminy.”;

- 3) w art. 7 w ust. 1 po pkt 17 dodaje się pkt 17a w brzmieniu:
„17a) rozwoju form partycypacji społecznej i dialogu społecznego w wykonywaniu zadań publicznych zgodnie z zasadą pomocniczości oraz podejmowania działań na rzecz budowania kompetencji obywatelskich mieszkańców.”;
- 4) w art. 20 w ust. 1 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:
„Projekty uchwał rady gminy publikowane są w Biuletynie Informacji Publicznej nie później niż w dniu przekazania tych projektów radnym.”;

5) w art. 24i:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym wójta, zastępcy wójta, sekretarza gminy, skarbnika gminy, kierownika jednostki organizacyjnej gminy, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego gminą osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu wójta są jawne, z wyłączeniem informacji o adresie zamieszkania składającego oświadczenie oraz o miejscu położenia nieruchomości.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym radnego są jawne wyłącznie w zakresie imienia i nazwiska radnego, zajmowania stanowisk w spółkach handlowych oraz informacji o zatrudnieniu lub innej działalności zarobkowej lub zajęciach, z tytułu których otrzymuje wynagrodzenie, bez informacji o jego wysokości.

1b. Radny może złożyć pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody na ujawnienie jego oświadczenia majątkowego w takim zakresie jak określony w ust. 1.”;

6) po art. 51 dodaje się art. 51a w brzmieniu:

„Art. 51a. 1. Rada gminy może podjąć uchwałę o wydzieleniu w ramach budżetu gminy budżetu obywatelskiego określającego wydatki na zadania, o których realizacji decydują mieszkańcy.

2. Zadania określone w ramach budżetu obywatelskiego są uwzględnione w uchwale budżetowej gminy, z tym że rada gminy w toku prac nad projektem uchwały budżetowej nie może usuwać lub zmieniać w stopniu istotnym zadań wybranych w ramach budżetu obywatelskiego.

3. Środki wydatkowane w ramach budżetu obywatelskiego mogą być dzielone na obszary obejmujące całość gminy i jej części lub kategorie kwotowe projektów dotyczące całej gminy lub jej części.

4. Rada gminy określa, w drodze uchwały:

- 1) wymogi formalne jakim powinny odpowiadać wnioski zgłaszane w ramach budżetu obywatelskiego oraz tryb i terminy ich zgłaszania;
- 2) zasady weryfikowania dopuszczalności wniosków ze względu na zgodność z prawem i wykonalność techniczną;
- 3) sposób i terminy udzielania poparcia zgłoszonym wnioskom;
- 4) sposób rozstrzygnięcia o włączeniu wniosku do budżetu obywatelskiego.”;

7) w art. 61 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Wójt publikuje corocznie w Biuletynie Informacji Publicznej, w terminie nie później niż do 30 kwietnia, informację o wysokości wydatków z budżetu gminy w roku poprzednim na promocję, reklamę, publikację komunikatów, ogłoszeń, artykułów sponsorowanych oraz innych form płatnej promocji we wszystkich rodzajach mediów z wyszczególnieniem tytułu wydatków, w tym na wydawnictwa i publikacje własne i ich wysokości na rzecz poszczególnych podmiotów.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344, 1113, 1463, 1506, 1688, 1762, 1906 i 2029) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35 po ust. 1b dodaje się ust. 1c w brzmieniu;

„1c. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy oddania nieruchomości w użytkowanie, najem, dzierżawę lub użyczenie na potrzeby realizacji zadania publicznego, dla podmiotu realizującego zadanie publiczne w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571).”;

2) w art. 37 w ust. 4a w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) użytkownikiem, najemcą lub dzierżawcą nieruchomości jest podmiot realizujący zadanie publiczne w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,”.

Art. 4. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3a otrzymuje brzmienie:

„Art. 3a. 1. W wypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach dotyczących powiatu mogą być przeprowadzane konsultacje z mieszkańcami powiatu.

2. W sprawach dotyczących całego powiatu lub jego części mogą być przeprowadzone konsultacje z mieszkańcami całego powiatu lub jego części.

3. Konsultacje, których obowiązek przeprowadzenia nie wynika z przepisów ustawy mogą być przeprowadzane z inicjatywy rady powiatu, zarządu powiatu lub na wniosek mieszkańców.

4. Rada powiatu określa, w drodze uchwały:

- 1) minimalną liczbę mieszkańców uprawnionych do złożenia wniosku o przeprowadzenie konsultacji, z tym że liczba ta nie powinna być większa niż 1% posiadających czynne prawo wyborcze w wyborach do rady powiatu;
- 2) formy i terminy przeprowadzania konsultacji;
- 3) sposób informowania o wynikach konsultacji.”;

- 2) w art. 4 w ust. 1 po pkt 21 dodaje się pkt 21a w brzmieniu:
„21a) rozwoju form partycypacji społecznej i dialogu społecznego w wykonywaniu zadań publicznych zgodnie z zasadą pomocniczości oraz podejmowania działań na rzecz budowania kompetencji obywatelskich mieszkańców;”;
- 3) w art. 15 w ust. 1 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:
„Projekty uchwał rady powiatu publikowane są w Biuletynie Informacji Publicznej nie później niż w dniu przekazania tych projektów radnym.”;
- 4) w art. 25c:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym członka zarządu powiatu niebędącego radnym, sekretarza powiatu, skarbnika powiatu, kierownika jednostki organizacyjnej powiatu, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego powiatową osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu starosty są jawne, z wyłączeniem informacji o adresie zamieszkania składającego oświadczenie oraz o miejscu położenia nieruchomości.”;
- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:
„1a. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym radnego niebędącego członkiem zarządu powiatu są jawne wyłącznie w zakresie imienia i nazwiska radnego, zajmowania stanowisk w spółkach handlowych oraz informacji o zatrudnieniu lub innej działalności zarobkowej lub zajęciach, z tytułu których otrzymuje wynagrodzenie, bez informacji o jego wysokości.
1b. Radny może złożyć pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody na ujawnienie jego oświadczenia majątkowego w takim zakresie jak określony w ust. 1.”;
- 4) po art. 51 dodaje się art. 51a w brzmieniu:
„Art. 51a. 1. Rada powiatu może podjąć uchwałę o corocznym wydzieleniu w ramach budżetu powiatu budżetu obywatelskiego określającego wydatki na zadania, o których realizacji decydują mieszkańcy.
2. Zadania określone w ramach budżetu obywatelskiego są uwzględnione w uchwale budżetowej powiatu, z tym że rada powiatu w toku prac nad projektem uchwały budżetowej nie może usuwać lub zmieniać w stopniu istotnym zadań wybranych w ramach budżetu obywatelskiego.

3. Środki wydatkowane w ramach budżetu obywatelskiego mogą być dzielone na obszary obejmujące całość powiatu i jej części lub kategorie kwotowe projektów dotyczące całego powiatu lub jego części.

4. Rada powiatu określa, w drodze uchwały:

- 1) wymogi formalne jakim powinny odpowiadać wnioski zgłaszane w ramach budżetu obywatelskiego oraz tryb i terminy ich zgłaszania;
 - 2) zasady weryfikowania dopuszczalności wniosków ze względu na zgodność z prawem, wykonalność techniczną;
 - 3) sposób i terminy udzielania poparcia zgłoszonym wnioskom;
 - 4) sposób rozstrzygnięcia o włączeniu wniosku do budżetu obywatelskiego.”;
- 5) w art. 61 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Starosta publikuje corocznie w Biuletynie Informacji Publicznej, w terminie nie później niż do 30 kwietnia, informację o wysokości wydatków z budżetu powiatu w roku poprzednim na promocję, reklamę, publikację komunikatów, ogłoszeń, artykułów sponsorowanych oraz innych form płatnej promocji w prasie z wyszczególnieniem tytułu wydatków, w tym na wydawnictwa i publikacje własne i ich wysokości na rzecz poszczególnych podmiotów.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572 i 1688) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 10a otrzymuje brzmienie:

„Art. 10a. 1. W wypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach dotyczących województwa mogą być przeprowadzane konsultacje z mieszkańcami województwa.

2. W sprawach dotyczących całego województwa lub jego części mogą być przeprowadzone konsultacje z mieszkańcami całego województwa lub jego części.

3. Konsultacje, których obowiązek przeprowadzenia nie wynika z przepisów ustawy mogą być przeprowadzane z inicjatywy sejmiku województwa, zarządu województwa lub na wniosek mieszkańców.

4. Sejmik województwa określa, w drodze uchwały:

- 1) minimalną liczbę mieszkańców uprawnionych do złożenia wniosku o przeprowadzenie konsultacji, z tym że liczba ta nie powinna być większa niż 0,5% posiadających czynne prawo wyborcze w wyborach do sejmiku województwa;
- 2) formy i terminy przeprowadzania konsultacji;
- 3) sposób informowania o wynikach konsultacji.”;

- 2) w art. 14 w ust. 1 po pkt 5a dodaje się pkt 5b w brzmieniu:
„5b) rozwoju form partycypacji społecznej i dialogu społecznego w wykonywaniu zadań publicznych zgodnie z zasadą pomocniczości oraz podejmowania działań na rzecz budowania kompetencji obywatelskich mieszkańców;”;
- 3) w art. 21 w ust. 1 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:
„Projekty uchwał Sejmiku województwa publikowane są w Biuletynie Informacji Publicznej nie później niż w dniu przekazania tych projektów radnym.”;
- 4) w art. 27d:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym członka zarządu województwa niebędącego radnym, skarbnika województwa, sekretarza województwa, kierownika wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego wojewódzką osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu marszałka województwa są jawne, z wyłączeniem informacji o adresie zamieszkania składającego oświadczenie oraz o miejscu położenia nieruchomości.”,
- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:
„1a. Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym radnego niebędącego członkiem zarządu województwa są jawne wyłącznie w zakresie imienia i nazwiska radnego, zajmowania stanowisk w spółkach handlowych oraz informacji o zatrudnieniu lub innej działalności zarobkowej lub zajęciach, z tytułu których otrzymuje wynagrodzenie, bez informacji o jego wysokości.
1b. Radny może złożyć pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody na ujawnienie jego oświadczenia majątkowego w takim zakresie jak określony w ust. 1.”;
- 5) po art. 61 dodaje się art. 61a w brzmieniu:
„Art. 61a. 1. Sejmik województwa może podjąć uchwałę o corocznym wydzieleniu w ramach budżetu województwa budżetu obywatelskiego określającego wydatki na zadania, o których realizacji decydują mieszkańcy.
2. Zadania określone w ramach budżetu obywatelskiego są uwzględnione w uchwale budżetowej województwa, z tym że sejmik województwa w toku prac nad projektem uchwały budżetowej nie może usuwać lub zmieniać w stopniu istotnym zadań wybranych w ramach budżetu obywatelskiego.

3. Środki wydatkowane w ramach budżetu obywatelskiego mogą być dzielone na obszary obejmujące całość województwa i jego części lub kategorie kwotowe projektów dotyczące całego województwa lub jego części.

4. Sejmik województwa określa, w drodze uchwały:

- 1) wymogi formalne jakim powinny odpowiadać wnioski zgłaszane w ramach budżetu obywatelskiego oraz tryb i terminy ich zgłaszania;
 - 2) zasady weryfikowania dopuszczalności wniosków ze względu na zgodność z prawem, wykonalność techniczną;
 - 3) sposób i terminy udzielania poparcia zgłoszonym wnioskom;
 - 4) sposób rozstrzygnięcia o włączeniu wniosku do budżetu obywatelskiego.”;
- 6) w art. 61 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Marszałek województwa publikuje corocznie w Biuletynie Informacji Publicznej, w terminie nie później niż do 30 kwietnia, informację o wysokości wydatków z budżetu województwa w roku poprzednim na promocję, reklamę, publikację komunikatów, ogłoszeń, artykułów sponsorowanych oraz innych form płatnej promocji w prasie z wyszczególnieniem tytułu wydatków, w tym na wydawnictwa i publikacje własne i ich wysokości na rzecz poszczególnych podmiotów.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9 dodaje się ust. 6 i 7 w brzmieniu:

„6. Strony Biuletynu Informacji publicznej jednostek samorządu terytorialnego posiadają jednolity wzór graficzny oparty na identycznym sposobie wyszukiwania informacji w nich zawartych.

7. Minister właściwy do spraw cyfryzacji, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji określi, w drodze rozporządzenia, jednolity wzór strony Biuletynu Informacji Publicznej, uwzględniając konieczność unifikacji wyszukiwania informacji niezależnie od rodzaju jednostki samorządu terytorialnego i szybki dostęp do publikowanych informacji i dokumentów.”;

- 2) po art. 15 dodaje się art. 15a w brzmieniu:

„Art. 15a. Wnioski o udzielenie informacji publicznej oraz informacje jakie zostały udostępnione na ich podstawie publikowane są w Biuletynie Informacji publicznej podmiotu, do którego wniosek został złożony.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597, 1688, 1890, 2029 i 2739) w art. 8e dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Partycypację społeczną można prowadzić także przed podjęciem prac nad projektem aktu planowania przestrzennego w celu zapoznania interesariuszy z uwarunkowaniami wynikającymi z jego przyjęcia oraz rozeznania potrzeb mieszkańców.

6. Przedmiotem konsultacji w ramach partycypacji, o której mowa w ust. 5, są wstępne założenia projektu aktu planowania przestrzennego zawierające w szczególności informacje o:

- 1) obszarze objętym planem;
- 2) przewidzianych profilach funkcjonalnych planowanych stref przestrzennych;
- 3) wymaganiach funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych, które muszą być uwzględnione w projekcie.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w ust. 1 po pkt 13 dodaje się pkt 13a w brzmieniu:
„13a) rozwoju aktywności obywatelskiej poprzez zwiększanie partycypacji społecznej w procesie realizacji zadań publicznych;”;
- 2) w art. 5 w ust. 2 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:
„6a) umowy partnerstwa społecznego na zasadach określonych w ustawie;
- 3) po art. 16a dodaje się art. 16b w brzmieniu:

„Art. 16b. 1. Rozliczenie dotacji udzielonej na realizację zadania publicznego może być przeprowadzone w oparciu o zasadę, że:

- 1) wszystkie działania określone w umowie o udzielenie dotacji zostały zrealizowane zgodnie z planem działań i harmonogramem wydatków albo
- 2) rezultaty, mierzone wskaźnikami określonymi w ofercie w sposób umożliwiający ich zmierzenie, zostały osiągnięte na poziomie nie niższym niż wymagane w ogłoszeniu o konkursie lub wraz zatwierdzonymi w trakcie realizacji zadania zmianami.

2. Sposób rozliczenia realizacji zadania publicznego o którym mowa w ust. 1, organ administracji publicznej określa w ogłoszeniu o konkursie.

3. W przypadku gdy nie zostały spełnione przesłanki rozliczenia dotacji przeznaczonej na realizację zadania publicznego, o których mowa w ust. 1, organ administracji publicznej określa wartość środków, przekazanych organizacji pozarządowej lub podmiotowi wymienionemu w art. 3 ust. 3 na realizację zadania publicznego, podlegających proporcjonalnemu zwrotowi.

4. W uzasadnionych przypadkach, kiedy realizacja zadania nie była możliwa w sposób, o którym mowa w ust. 1, organ może uznać dotację za rozliczoną, pod warunkiem, że podmiot realizujący zadania, uzasadnił przyczyny niezrealizowania zadania lub jego częściowej realizacji

oraz poniósł wydatki wynikające z umowy. W przypadku umowy zawartej przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego uznanie rozliczenia dotacji w sposób określony w zdaniu pierwszym wymaga zgody wyrażonej w drodze uchwały przez organ stanowiący tej jednostki.”;

4) w art. 19a:

a) w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „10 000 zł” zastępuje się wyrazami „20 000 zł”,

a) w ust. 6 w pkt 2 wyrazy „20 000 zł” zastępuje się wyrazami „40 000 zł”;

5) w rozdziale 2 po art. 19a dodaje art. 19aa w brzmieniu;

„Art. 19aa. 1. W celu wspólnej realizacji zadania publicznego organ administracji publicznej i organizacja pozarządowa lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3, mogą zawrzeć umowę partnerstwa społecznego określając w niej zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, oddane przez strony do realizacji zadania.

2. Organ administracji publicznej dokonuje wyboru partnera społecznego z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania. Stroną umowy może być więcej niż jeden partner społeczny.

3. Organ administracji publicznej jest obowiązany w szczególności do:

- 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów;
- 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa oraz doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
- 3) podania w Biuletynie Informacji Publicznej o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

4. Umowa partnerstwa społecznego określa w szczególności:

- 1) przedmiot umowy;
- 2) prawa i obowiązki stron;
- 3) zakres i formę udziału stron w realizowanych zadaniach publicznych;
- 5) sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez partnera projektu;
- 6) sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy.

5. Informację o zawarciu umowy partnerstwa społecznego organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przekazuje organowi stanowiącemu, a w przypadku gminy, także radzie konsultacyjnej gminy.

Art. 19ab. 1. W przypadku zadań:

- 1) które mogą być wykonane wyłącznie przez organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ze względu na posiadane prawa przysługujące tej organizacji lub podmiotowi,
- 2) które są kontynuacją realizacji zadania publicznego przez ten sam podmiot, polegającego na prowadzeniu usług pomocy społecznej, placówek pomocy społecznej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- 3) zleconych w trybie określonym w art. 19a

– organ administracji publicznej może zlecić realizację zadania publicznego po przeprowadzeniu negocjacji z wybranym podmiotem.

2. W terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych od dnia zawarcia umowy na realizację zadania publicznego w trybie określonym w ust. 1, organ administracji publicznej zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej informację o podstawie przeprowadzenia postępowania, podmiocie, któremu zlecono wykonanie zadania oraz warunkach na jakich zlecenie nastąpiło.

3. Do umów zawartych w trybie ust. 1 stosuje się odpowiednio przepisy art. 16–18 oraz przepisy wydane na podstawie art. 19.

Art. 19ac. Zlecenie realizacji zadania publicznego może być powiązane z oddaniem w użytkowanie ruchomości bądź nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, niezbędnych do realizacji zadania.

Art. 19ad. Strona umowy o realizację zadania publicznego może wystąpić do organu administracji publicznej o przekazanie dodatkowej dotacji, przeznaczonej na wsparcie rozwoju instytucjonalnego podmiotu realizującego zadanie w celu zwiększenia kompetencji i potencjału oferenta w zakresie związanym z realizowanym zadaniem publicznym. W celu przekazania dodatkowej dotacji zawierana jest odrębna umowa.

Art. 19ae. Dotacja udzielona na realizację zadania publicznego może pokrywać wydatki inwestycyjne, o ile są one elementem realizacji tego zadania.

Art. 19af. Umowa o realizację zadania publicznego może przewidywać pokrycie wydatków poniesionych przed zawarciem umowy, o której mowa w ust. 1, przez podmiot realizujący zadanie, jeżeli są one elementem zatwierdzonej oferty i zostały poniesione w tym samym roku budżetowym.

Art. 19ag. Rozliczając dotację na realizację wieloletniego zadania publicznego realizowanego na podstawie niniejszej ustawy nie stosuje się art. 251 ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Środki przeznaczone na realizację zadania mogą być wykorzystane w całym

okresie realizacji zadania, określonym w umowie, o której mowa w art. 151 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 19ah. 1. W przypadku realizacji zadań publicznych trwających ponad 6 miesięcy umowy pomiędzy organami władzy publicznej a organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3, mogą przewidywać zasady zmian wysokości kosztów realizacji zadań publicznych, w szczególności ze względu na:

- 1) poziom zmiany cen lub kosztów uprawniający strony umowy do żądania zmiany wysokości dotacji;
- 2) sposób ustalania zmiany wysokości dotacji:
 - a) z użyciem odesłania do wskaźnika zmiany ceny materiałów lub kosztów, w szczególności wskaźnika ogłaszanego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
 - b) przez wskazanie jako podstawy wykazu rodzajów materiałów lub kosztów, w przypadku których zmiana ceny uprawnia strony umowy do żądania zmiany wysokości dotacji,
 - c) przez określenie wpływu zmiany ceny materiałów lub kosztów na koszt wykonania zadania publicznego oraz określenie okresów, w których może następować zmiana wysokości dotacji;
 - d) przez maksymalną wartość zmiany wysokości dotacji, jaką dopuszcza się w efekcie zastosowania postanowień o zasadach wprowadzania zmian wysokości kosztów realizacji zadań publicznych.”;
- 6) po art. 19b dodaje się art. 19ba i art. 19bb w brzmieniu:

„Art. 19ba. 1. Inicjatywa lokalna może być wykonywana przez komitet aktywności lokalnej utworzony przez mieszkańców gminy w celu niezarobkowego zrealizowania przedsięwzięcia służącego zaspokojeniu zbiorowych potrzeb lokalnej wspólnoty samorządowej, polegających na realizacji zadań, o których mowa w art. 19b ust. 1.

 2. Komitet aktywności lokalnej powołują mieszkańcy w liczbie nie mniejszej niż 5, w drodze uchwały.
 3. W stosunkach zewnętrznych komitet aktywności lokalnej reprezentuje pełnomocnik wskazany w uchwale o powołaniu komitetu.
 4. Komitet aktywności lokalnej, w zakresie realizacji inicjatywy lokalnej, może we własnym imieniu nabywać prawa, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywany, po pisemnym zgłoszeniu do wójta zawierającym:
 - 1) nazwę komitetu;

- 2) imiona i nazwiska członków oraz pełnomocnika komitetu;
- 3) informacje o przedsięwzięciu, które ma być zrealizowane przez komitet.
5. Komitet aktywności lokalnej ulega rozwiązaniu z mocy prawa po zrealizowaniu celu, dla którego został powołany.

Art. 19bb. 1. Komitet aktywności lokalnej może otrzymywać:

- 1) dotacje celowe na dofinansowanie inwestycji objętych inicjatywą lokalną;
- 2) darowizny pieniężne i niepieniężne od osób fizycznych niebędących członkami danego komitetu inicjatywy lokalnej;
- 3) darowizny od osób prawnych innych niż jednostki samorządu terytorialnego.

2. Darowizny pieniężne, o których mowa w ust. 1 pkt 2, o ile oświadczenie darczyńcy nie zostało złożone w formie aktu notarialnego, mogą być przyjmowane wyłącznie za pośrednictwem rachunku bankowego.

3. Odpowiedzialność z tytułu prawidłowego wydatkowania środków, o których mowa w ust. 1, ponoszą solidarnie, całym swoim majątkiem wszyscy członkowie komitetu inicjatywy lokalnej. Wystąpienie z komitetu nie zwalnia z odpowiedzialności, o której mowa w zdaniu pierwszym.

4. Komitet aktywności lokalnej może zawierać umowy z gminą oraz innymi podmiotami w celu wspólnej realizacji zadania będącego przedmiotem działania komitetu. W przypadku umowy zawartej z podmiotem innym niż gmina, zawarcie umowy wymaga uzyskania zgody wójta.”;

- 7) w dziale II tytuł rozdziału 6 otrzymuje brzmienie:

„Wojewódzkie i Powiatowe Rady Działalności Pożytku Publicznego”;

- 8) art. 41e i art. 41f otrzymują brzmienie;

Art. 41e. 1. Rada powiatu na wspólny wniosek co najmniej 5 organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność na terenie powiatu, tworzy w terminie 2 miesięcy od dnia wpłynięcia wniosku Powiatową Radę Działalności Pożytku Publicznego jako organ konsultacyjny i opiniodawczy, zwaną dalej „Radą Powiatową”.

2. W przypadku nieutworzenia Rady Powiatowej w terminie, o którym mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy art. 87 i art. 88 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

3. Kadencja Rady Powiatowej trwa 3 lata.

Art. 41f. Rada Powiatowa składa się z:

- 1) przedstawicieli rady powiatu;
- 2) przedstawicieli organu zarządu powiatu;

- 3) przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, prowadzących działalność na terenie powiatu, stanowiących co najmniej połowę członków.
- 8) w art.41g:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Rada powiatu określi, w drodze uchwały, tryb powoływania członków oraz organizację i tryb działania Rady Powiatowej, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia reprezentatywności organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3, terminy i sposób zgłaszania kandydatur na członków Rady Powiatowej oraz potrzebę zapewnienia jej sprawnego funkcjonowania.
- b) w ust. 2:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Zarząd powiatu odwołuje członka Rady Powiatowej przed upływem kadencji:”,
 - w pkt 4 i 5 skreśla się wyrazy „lub Rady Gminnej”;
- 9) art. 41h otrzymuje brzmienie:
- „Art. 41h. Rada Wojewódzka oraz Rada Powiatowa współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i suwerenności stron, w szczególności przez wzajemne informowanie się o kierunkach działań.”;
- 10) w art. 41i:
- a) w ust. 1:
- we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy „oraz Rady Gminnej”,
 - w pkt 1 skreśla się wyrazy „lub gmin”,
- b) ust. 1a otrzymuje brzmienie:
- „1a. Rada Powiatowa, po zasięgnięciu opinii zarządu powiatu, określa, w drodze uchwały, sposób realizacji zadań, o których mowa w ust. 1.”,
- c) w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie;
- „Termin wyrażenia przez Radę Powiatową opinii wynosi 14 dni od dnia doręczenia odpowiednio projektu programu współpracy oraz projektu strategii rozwoju powiatu.”;
- 11) w art. 41j skreśla się wyrazy „oraz Rady Gminnej”.

Art. 9. W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906 i 2029) w art. 54 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Procedura zapewnienia udziału społeczeństwa w opracowaniu prognozy oddziaływania na środowisko realizowana jest w tym samym czasie co procedura partycypacji społecznej określona w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Organ prowadzący tę procedurę zapewnia możliwość jednoczesnego zgłaszania uwag i opinii do prognozy oddziaływania na środowisko i projektów planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.”.

Art. 10. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407, 1429, 1641, 1693 i 1872) w art. 238 w ust. 2 w pkt 2 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

- „3) syntetyczną, napisaną przystępnym językiem informację o:
- a) funkcji i podstawowych zasadach opracowywania budżetu, ze szczególnym uwzględnieniem form partycypacji obywatelskiej,
 - b) podstawowych planowanych dochodach i wydatkach w porównaniu z rokiem poprzednim, w tym wydatkach w przeliczeniu na jednego mieszkańca na poszczególne zadania własne w danej jednostce samorządu terytorialnego,
 - c) inwestycjach realizowanych w roku, na który projekt budżetu jest opracowany, z wyszczególnieniem miejsc ich realizacji i zawansowania oraz kosztów.”.

Art. 11. Informacja, o której mowa w art. 8 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1, umieszczana jest w wydawnictwach i publikacjach periodycznych drukowanych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 12. 1. Organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego podejmą odpowiednio uchwały, o których w art. 5a ust. 4 ustawy zmienianej w art. 2, w art. 3a ust. 4 ustawy zmienianej w art. 4 i w art. 10a ust. 4 ustawy zmienianej w art. 5 w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie uchwał, których mowa w ust. 1, do przeprowadzania konsultacji publicznych stosuje się przepis dotychczasowe.

Art. 13. Do końca roku budżetowego, w czasie którego niniejsza ustawa weszła w życie, do budżetów obywatelskich stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 6 pkt 1, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Potrzeba i cel wydania ustawy

Wspólnota samorządowa jako ogół mieszkańców musi mieć prawo i realną zdolność do podejmowania decyzji, od których zależą jej losy. Na mocy zapisanych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Europejskiej Karcie Samorządu Terytorialnego zasad pomocniczości i dialogu społecznego partycypacja horyzontalnie przenika lokalne polityki publiczne na każdym etapie ich powstawania i realizacji. Obowiązująca w tym zakresie umowa społeczna daje mieszkańcom prawo współuczestniczenia, wraz z pochodzącymi z demokratycznych wyborów władzami, w podejmowaniu decyzji dotyczących wszystkich aspektów funkcjonowania ich małych ojczyzn.

Samorządność i wspólnotowość lokalna, oparte na jawności, dialogu i partnerstwie, powinny być najważniejszym ogniwem budowania większych wspólnot: regionalnych, narodowych i globalnych. Rozwój społeczny, gospodarczy i kulturowy tworzą nowe zadania publiczne, a ich realizacja powinna następować w pierwszej kolejności przez samych mieszkańców i ich organizacje w ramach partycypacji, która jest włączaniem w proces decyzyjny przez władze lokalne mieszkańców i mieszkanki oraz ich formalnych i nieformalnych grup. Partycypacji, której źródłem jest poczucie odpowiedzialności za wspólnotę, a jej naturalną konsekwencją – nie tylko znajdowanie optymalnych i akceptowalnych rozwiązań, ale także samoorganizacja i zrzeszanie się mieszkańców i mieszkanki. Udział społeczności nie powinien przy tym ograniczać się jedynie do wspólnego planowania i realizacji przedsięwzięć (w tym usług publicznych), lecz partycypacji w monitoringu i kontroli władzy.

Celem ustawy jest wprowadzenie nowych narzędzi i mechanizmów partycypacyjnego modelu wykonywania zadań publicznych oraz rozwinięcie i uelastycznienie już funkcjonujących.

Zaproponowane w projekcie rozwiązania wpisują się w cztery zasady, które są fundamentalne dla funkcjonowania i wzmocnienia demokracji na poziomie lokalnym. Te zasady to:

Zasada pomocniczości, w myśl której każda instytucja publiczna powinna realizować tylko te zadania, które nie mogą być zrealizowane przez instytucje niższego szczebla, mieszkańców i mieszkanki lub organizacje pozarządowe. To na administracji państwowej i samorządowej ciąży tak zwana ostateczna odpowiedzialność, aby wspierać tych, którzy tego potrzebują, i pozwalać działać tym, którzy chcą i potrafią. Nie wyręczać, nie odbierać przestrzeni do działania, tylko stwarzać warunki realnych oddolnych aktywności.

Zasada jawności, która obliuguje jednostki administracji publicznej do udostępniania informacji o zamierzonych działaniach, celach i środkach przeznaczonych na ich realizację. Dzięki temu mieszkańcy i mieszkanki oraz organizacje pozarządowe dowiadują się o tym, przez kogo i dla kogo są realizowane różne zadania publiczne, i o tym, ile to kosztuje. Informacje te pozwalają się zorientować, co robimy jako wspólnota samorządowa, jakie mamy priorytety, jak i w jakim obszarze możemy włączyć się w działania na jej rzecz – to jest w realizację polityk lokalnych. Istotną informacją dla organizacji pozarządowych jest to, jakimi działaniami można uzupełniać rynek usług publicznych.

Zasada dialogu, która mówi, że współpraca w ramach jednostek samorządu terytorialnego powinna opierać się na debacie, która jest wymianą informacji, z poszanowaniem wszystkich stron, ciekawością różnych punktów widzenia i perspektyw, odkrywaniem ich oraz poszukiwaniem zrozumienia i rozwiązań, które będą możliwie bliskie sytuacji „wygrany – wygrany”.

Zasada partnerstwa, która oznacza przede wszystkim wypracowywanie wspólnych sposobów radzenia sobie z problemami lokalnymi, poszukiwanie sposobów ich rozwiązywania. To także wspólne realizowanie zadań publicznych. Zasada ta wiąże się z wypracowaniem stabilnego modelu współpracy, opartego na zaangażowaniu, szacunku i obecności partnerów.

Ustawodawca powinien nieustannie dążyć do jak najpełniejszego wdrażania tych zasad, zwłaszcza w sferze działalności samorządu terytorialnego i współdziałających z jego organami wszelkimi instytucjami zrzeszającymi mieszkańców. Ustawodawstwo powinno także rozwijać mechanizmy, w ramach których obywatel może bezpośrednio uczestniczyć w podejmowaniu decyzji na poziomie lokalnym i regionalnym jak też realnie kontrolować działania tych organów. Aby to efektywnie wdrażać projektodawcy proponują zmiany dotyczące:

- form współuczestnictwa obywateli w procesach podejmowania decyzji dotyczących zakresu i sposobu wykonywania zadań publicznych,
- rozwoju form współpracy z organizacjami pozarządowymi przy wykonywaniu zadań publicznych,
- zwiększenia jawności działania organów samorządowych poprzez nowe obowiązki w zakresie podawania informacji mających szczególne znaczenie dla transparentności działania samorządu.

Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana i różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Zmiany w ustawie – Prawo prasowe – art. 1 projektu

W obecnej praktyce działania jednostek samorządu terytorialnego wykorzystywane są różne formy i kanały przekazywania informacji o działalności ich organów. Oprócz ustawowych wymogów udostępniania informacji w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronach internetowych JST samorządy wykorzystują różnego rodzaju publikacje pisemne i środki masowego przekazu, w tym media społecznościowe. Często formy te są zbliżone do form działalności prasowej określonej w ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, mimo iż formalnie nie podlegają wymaganej rejestracji. Biuletyny, informatory czy inne periodyczne pisma przygotowywane w urzędach JST nie spełniają kryteriów wynikających z prawa obywateli do rzetelnej informacji, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej. Obecnie **różnego rodzaju biuletyny, informatory kolportowane bezpłatnie wprowadzają czytelnika w błąd, że wydawane są jako prasa redagowana przez niezależnych dziennikarzy**. Przez to **naruszają zasady konkurencji** na rynku mediów lokalnych. Intensywność takiej działalności zwiększa w okresie bliskim wyborom i kampaniom wyborczym prowadzonym w związku z nimi. **Należy wprowadzić mechanizmy pozwalające odróżnić rzetelną promocję działalności samorządowej od „darmowej” reklamy politycznej**. W tym celu w ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe wprowadza się **obowiązek odróżniania wydawnictw, publikacji periodycznych i środków masowego przekazu**

finansowanych ze środków budżetu jednostki samorządu terytorialnego od form działalności prasowej podlegającej przepisom Prawa prasowego. Proponuje się, aby tego rodzaju formy wprost zawierały informacje, że nie podlegają przepisom ustawy Prawo prasowe oraz są wydawane przez jednostkę samorządu terytorialnego lub finansowane z budżetu tej jednostki. Jednocześnie ustawa szczegółowo określi sposób umieszczania tej informacji i treść jaką ma zawierać, aby obowiązek ten był jednolicie wykonywany, a obywatele mogli tę informację łatwo zidentyfikować.

Zmiany w ustawie o samorządzie gminnym, ustawie o samorządzie powiatowym i ustawie o samorządzie województwa – art. 2, art. 4 i art. 5 projektu

W ustawach ustrojowych wprowadza się w większości symetryczne zmiany zmierzające do zwiększenia partycypacji obywatelskiej w wykonywaniu zadań samorządu oraz zwiększenia transparentności działań jego organów.

Dla podkreślenia roli jaką pełni zasada pomocniczości w zdecentralizowanym modelu władztwa publicznego, proponuje się **dodanie do katalogu zadań własnych samorządów rozwoju form partycypacji społecznej i dialogu społecznego w wykonywaniu zadań publicznych zgodnie z zasadą pomocniczości**. Takie doprecyzowanie będzie mogło stanowić podstawę do szerszego jej wdrażania i podejmowania konkretnych inicjatyw rozwoju aktywności obywatelskiej (art. 2 pkt 3 art. 4 pkt 2 i art. 5 pkt 2 projektu).

Partycypacja obywatelska przejawiać się może w pierwszej kolejności w udziale mieszkańców w procesach podejmowania decyzji, programów strategii, polityk i uchwał w sprawach o kluczowym znaczeniu dla rozwoju danej JST. **Projekt zmienia przepisy dotyczące konsultacji z mieszkańcami jednostek samorządu terytorialnego**. Dotychczasowe regulacje zawarte w ustawach ustrojowych nie odpowiadają w pełni potrzebom obywateli. W porównaniu ze stanem obecnym przewiduje się **obowiązkowe przeprowadzanie konsultacji na wniosek mieszkańców oraz organów jednostek pomocniczych i precyzuje się, że mogą one być prowadzone na części danej JST**. Projekt wprowadza dodatkowo granicę maksymalnej liczby mieszkańców, których wniosek w sprawie przeprowadzenia konsultacji będzie wiążący dla organów JST. Jednocześnie doprecyzowuje się przedmiot uchwał regulujących zasady przeprowadzania konsultacji, pozostawiając samorządowemu uchwałodawcy możliwość ich dostosowania do lokalnych warunków i potrzeb.

Możliwość wyrażania opinii na temat działań organów JST jest uzależniona od posiadania informacji pozwalających się do nich odnieść. Bardzo ważna w tym zakresie jest możliwość zapoznawania się z odpowiednim wyprzedzeniem z projektami uchwał organów stanowiących. Obecnie panuje różna praktyka co do udostępniania projektów uchwał przed rozpatrzeniem ich przez organ stanowiący. Dlatego projekt **wprowadzi jednolity obowiązek publikowania w Biuletynie Informacji Publicznej projektów uchwał nie później niż w dniu przekazania tych projektów radnym**. Da to gwarancje lepszego przygotowania mieszkańców i organizacji społecznych nie tylko do debaty na sesji rady w ramach bezpośredniego udziału, ale także możliwość wcześniejszego przekazania swoich uwag i opinii bezpośrednio radnym do wykorzystania na sesji i komisjach rady.

Istotnym zmianom ulegną przepisy dotyczące budżetu obywatelskiego. Dotychczasowa formuła jest zbyt sztywna i niepotrzebnie wprowadza jednolite dla wszystkich samorządów reguły jego przyjmowania przy jednoczesnym narzuceniu procedur podziału środków rozdysponowywanych w jego ramach.

Obecnie wprowadzenie budżetu obywatelskiego jest obowiązkowe w miastach na prawach powiatu. Proponuje się jego **całkowitą fakultatywność we wszystkich JST**. Należy zrezygnować z ustawowo określonej minimalnej wymaganej liczby podpisów mieszkańców popierających dany projekt. Dotychczasowa reguła, że nie może być ona większa niż 0,1% mieszkańców terenu objętego pulą budżetu oznacza, iż w mniejszych gminach projekty do budżetu obywatelskiego mogły zgłaszane przez pojedyncze osoby. Z dotychczasowych przepisów wynika, że przyjęcie projektu do budżetu obywatelskiego może nastąpić wyłącznie w drodze głosowania. Jest to formuła zbyt sztywna jak na charakter działań i inwestycji stanowiących przedmiot decyzji mieszkańców. Proponuje się **umożliwienie przyjęcia w konkretnej JST modelu deliberacyjnego, opartego na konsultacjach i wypracowywaniu ostatecznego kształtu budżetu obywatelskiego nie tylko w drodze głosowań, ale także różnych innych form dochodzenia do ostatecznej decyzji** skutkującej zapisaniem zadania do budżetu obywatelskiego.

Działalność organów samorządu terytorialnego powinna podlegać stałej i wszechstronnej kontroli z punktu widzenia wykorzystania środków publicznych na cele indywidualne osób sprawujących funkcje w organach JST. W tym zakresie można się spotkać z przejawami nadużywania budżetów JST do promocji własnej wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Bezpłatne wydawnictwa często ograniczają się do przekazywania samych pozytywnych informacji o ich działalności. Aby poddać społecznej kontroli te przejawy „prywatnej” lub partyjnej promocji, projekt wprowadza **obowiązek corocznej publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej, w terminie nie później niż do 30 kwietnia, informacji o wysokości wydatków z budżetu JST w roku poprzednim na jej promocję, reklamę, publikację komunikatów i ogłoszeń w mediach z wyszczególnieniem tytułu wydatków i ich wysokości na rzecz poszczególnych podmiotów**. Dane te jednocześnie pokażą, czy w jaki sposób JST współpracuje z lokalnymi mediami i czy nie zaburza to zasad konkurencji.

Projekt wprowadza istotną zmianę w zakresie **oświadczeń majątkowych radnych**. Reprezentacja wyborców wymaga w dzisiejszych czasach dużej profesjonalizacji. Radni muszą mieć odpowiednie kompetencje i doświadczenie w wielu dziedzinach życia społecznego i gospodarczego. Z drugiej strony istnieje konieczność zagwarantowania pełnej bezstronności ich działań, co przejawia się w licznych ograniczeniach dotyczących prowadzenia działalności stykającej się z wykonywaniem zadań przez samorząd terytorialny, a także jawności oświadczeń majątkowych. Niewątpliwie sprawia to, że decyzja osób aktywnych i przedsiębiorczych o kandydowaniu na radnego często jest negatywna. Wychodząc z założenia, że nie można zmieniać ograniczeń antykorupcyjnych w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej przez radnych, projektodawcy proponują **ograniczenie zakresu informacji zawartych w oświadczeniu majątkowym radnego gminy, powiatu i województwa**. Publiczne ujawnianie pełnego statusu majątkowego radnego jest przyczyną, z powodu której część potencjalnych kandydatów rezygnuje ze startu w wyborach i dotyczy to tych najbardziej aktywnych, sprawczych, tych którzy mogliby przyczynić do rozwoju wspólnoty samorządowej. Dlatego też proponuje się, aby **w przypadku radnych ograniczyć jawność oświadczeń majątkowych** do imienia i nazwiska radnego, informacji o zajmowanych stanowiskach w spółkach handlowych oraz informacji o zatrudnieniu lub innej działalności zarobkowej lub zajęciach, z tytułu których otrzymuje wynagrodzenie, ale bez informacji o wysokości tych dochodów. Te dane należy ocenić jako wystarczające dla opinii publicznej. Podkreślić także trzeba, że nie ulegną zmianie przepisy stanowiące podstawę szczegółowej kontroli oświadczeń przez organy do tego uprawnione.

Zróżnicowanie praw i obowiązków radnych oraz pozostałych osób składających oświadczenia majątkowe jest w tym przypadku uzasadnione innym statusem radnych. Nie są oni w stosunku pracy z JST oraz nie wydają decyzji indywidualnych rozstrzygających o prawach i obowiązkach obywateli lub podmiotów gospodarczych. Jednocześnie projekt przewiduje możliwość wyrażenia pisemnej zgody na ujawnienie informacji zawartych w oświadczeniu w takim zakresie jak w przypadku innych samorządowców zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych.

Niezależnie od symetrycznych zmian w ustawach ustrojowych w ustawie o samorządzie gminnym proponuje się wprowadzenie dodatkowego podmiotu zwiększającego partycypację obywatelską w procesie wykonywania zadań publicznych. Dotychczasowe stałe i częściowo fakultatywne organy opiniodawcze – młodzieżowa rada gminy i gminna rada seniorów powoływane są jako reprezentacja określonych grup i ich właściwość ogranicza się do spraw związanych z problemami tych grup wiekowych. Podobnie działające na podstawie innych ustaw rady opiniodawcze mają merytorycznie ograniczoną właściwość. W ocenie wnioskodawców konieczne jest **wprowadzenie dodatkowego organu opiniodawczo-konsultacyjnego współpracującego z organami gminy – rady konsultacyjnej gminy jako wyłonionej z przedstawicieli organizacji społecznych działających na terenie gminy w zakresie zadań własnych gminy**. Jej zadaniem będzie opiniowanie w sprawach najważniejszych dokumentów strategicznych i rozwojowych przyjmowanych w gminie oraz inicjowanie działań organu wykonawczego i stanowiącego co realnie pozwoli zwiększać partycypację społeczną.

Charakter rady konsultacyjnej gminy, podmioty i środowiska w niej reprezentowane sprawią, że zakres jej zadań będzie nakładał się na działające na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Gminne Rady Działalności Pożytku Publicznego. Dlatego projekt przewiduje likwidację tych organów opiniodawczych. Jednocześnie większość ich dotychczasowych zadań zostaje wpisana do katalogu zadań rady konsultacyjnej gminy.

Projekt zawiera także ważne gwarancje organizacyjne dla rady konsultacyjnej gminy. Będzie ona obradować nie rzadziej niż raz na kwartał. Dla podkreślenia znaczenia rady konsultacyjnej w ustawie zapisano obowiązek uczestniczenia w jej obradach wójta lub jego zastępcy oraz przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego rady gminy. Liczbę członków rady konsultacyjnej gminy, szczegółowy sposób wyboru jej oraz tryb jej pracy określi regulamin przyjęty w drodze uchwały przez radę gminy.

Zmiany w ustawie o gospodarce nieruchomościami – art. 3 projektu

Wykonywanie zadań publicznych przez organizacje pożytku publicznego, powierzonych w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie często związane jest z koniecznością zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej. Obowiązujące procedury ograniczają możliwość szybkiego, bezprzetargowego przekazywania nieruchomości stanowiących własność JST wtedy, kiedy jest to niezbędne ze względu na charakter realizowanego zadania np. usługi z zakresu szeroko rozumianej opieki społecznej. Projekt dodaje w ustawie o gospodarce nieruchomościami przepisy umożliwiające **łatwiejsze przekazywanie nieruchomości (użytkowanie, najem, dzierżawa użyczenie) podmiotom realizującym zadania publiczne**. W art. 35 zmienianej ustawy wyłącza się z obowiązku ujęcia w wykazie nieruchomości przeznaczonych do zbycia lub oddania w użytkowanie, najem, dzierżawę lub użyczenie tych nieruchomości, które przeznaczone będą na potrzeby realizacji zadania publicznego w trybie ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o

wolontariacie. Nadto poprzez zmianę art. 37 ust. 4a pkt 1 lit. a zastosowanie bezprzetargowego trybu zbycia nieruchomości rozszerza się na każdy podmiot realizujący zadania w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a nie jak do tej pory tylko w odniesieniu do organizacji pożytku publicznego.

Zmiany w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej – art. 6 projektu

Biuletyn Informacji Publicznej to podstawowe źródło pozyskiwania informacji o działalności organów JST. Ustawa o dostępie do informacji publicznej i przepisy innych ustaw nakazują umieszczać w nim najważniejsze informacje związane z wykonywaniem zadań publicznych przez JST. Informacje te są takie same dla wszystkich JST z niewielkimi tylko różnicami uwarunkowanymi szczeblem samorządu terytorialnego. Pomijając kwestię czy informacje te umieszczane są w zakresie i terminach określonych w przepisach, częstym problemem jest ich wyszukiwanie. Strony podmiotowe BIP opracowywane są w różnej oprawie graficznej, a poszczególne informacje umieszczane w różnych miejscach BIP-u. Dla uzyskania identycznej informacji w różnych JST trzeba wykonać różne czynności. Inaczej działają wyszukiwarki udostępnione na poszczególnych stronach podmiotowych BIP. Sposób przekazu informacji jest także różny. Część dokumentów prezentowana jest w postaci uniemożliwiającej ich przeszukiwanie. Należy te kwestie ujednoczyć, tak aby obywatel korzystający z samorządowego BIP-u nie musiał za każdym razem „uczyć się” danej strony podmiotowej BIP od nowa. Projekt wprowadza **zasadę, że strony Biuletynu Informacji publicznej wszystkich jednostek samorządu terytorialnego posiadają jednolity wzór graficzny i zasady wyszukiwania w nich informacji**. Dla realizacji tego założenia przewiduje się wydanie rozporządzenia unifikującego parametry graficzne i strukturalne BIP, tak jak ma to już miejsce w przypadku administracji rządowej.

Drugą zmianą wprowadzaną w ustawie o dostępie do informacji publicznej jest **obowiązek publikowania w BIP wniosków o udzielenie informacji publicznej oraz informacji jakie zostały udostępnione na ich podstawie**. Zwiększy to zakres powszechnie dostępnej informacji publicznej i zmniejszy obciążenie urzędników, którzy nie będą musieli odpowiadać indywidualnie w sprawach, które już były przedmiotem takich samych wniosków.

Zmiany w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – art. 7 projektu

Zmiany wprowadzone do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nowelizacją z dnia 7 lipca 2023 wprowadziły istotne nowości w zakresie partycypacji obywatelskiej w procesie przyjmowania aktów planowania przestrzennego. W ustawie został dodany nowy rozdział zatytułowany „Partycypacja społeczna”. Proponuje się jednak rozszerzyć regulacje wtedy przyjęte poprzez **wprowadzenie partycypacji w procesie przyjmowanie aktów planowania przestrzennego także na etapie poprzedzającym opracowanie ich projektów**. Z racji tego, że ten etap partycypacji odnosi się do prac, kiedy podejmowana jest decyzja o podjęciu prac, ale nie ma jeszcze projektu stosownego aktu, konsultowane mogą być jedynie podstawowe informacje i założenia w tym dotyczące obszaru objętym planem profilów funkcjonalnych planowanych stref przestrzennych oraz wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych, które muszą być uwzględnione w projekcie.

Konsultowanie zmian na jak najwcześniejszym etapie procedury planistycznej o ułatwi ich procedowanie na dalszych etapach, na których zgłaszane są uwagi i wnioski do projektów. Efektem będzie także zmniejszenie częstotliwości i nasilenia konfliktów na tym tle, w relacji władza-obywatel.

Zmiany w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – art. 8 projektu

Partycypacja obywatelska (społeczna) realizowana zgodnie z zasadą pomocniczości oznacza przede wszystkim to, że sami obywatele lub ich organizacje wykonują zadania publiczne w ramach wspólnoty samorządowej. Następuje to zazwyczaj poprzez instytucjonalne formy działania. Celem niniejszego projektu jest wprowadzenie nowych rozwiązań w tym zakresie. Ich efektem będzie **uproszczenie procedur zlecania zadań publicznych**, a także uwzględnienie specyfiki działania organizacji i uwarunkowań organizacyjnych związanych z niektórymi rodzajami zadań wykonywanych cyklicznie lub które mogą być realizowane przez pojedyncze podmioty. Przedmiotem tych zmian jest także **uelastycznienie zasad rozliczania dotacji przyznawanych organizacjom pozarządowym** i wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dalej „udppw”).

Projekt przewiduje dodanie w art. 4 udppw określającym sferę działań publicznych zaliczanych do działalności pożytku publicznego zadań w zakresie **rozwoju aktywności obywatelskiej realizowanych poprzez zwiększanie partycypacji społecznej w procesie realizacji zadań publicznych**. Pozwoli to poszerzyć aktywność organizacji pozarządowych, a samorządom umożliwi przekazywanie środków na ten cel.

Obecnie obowiązujące zasady rozliczeń dotacji przekazanych w związku z powierzeniem wykonywania zadania publicznego oparte wyłącznie na dokumentach potwierdzających wydatkowanie środków. Projekt wprowadza **możliwość rozliczenia dotacji na podstawie stwierdzenia wykonania wszystkich działań określonych w umowie o udzielenie dotacji albo na podstawie rezultatów, mierzonych wskaźnikami określonymi na etapie ogłaszania oferty na realizację zadania**. W wielu przypadkach uprości to procedury rozliczeniowe. Pozwoli także na większą elastyczność w doborze środków adekwatnych do wykonania zadania w konkretnych warunkach.

Powinno nastąpić **podwyższenie górnego limitu na powierzenia zadań w ramach tzw. małych grantów**. Obecna kwota 10 000 zł ustalona została w 2010 r., gdy wprowadzano tę instytucję. Nowelizacja podniesie tę kwotę do 20 000 zł, Odpowiedniej zmianie powinna także ulec kwota jaka w tym trybie może być przyznana jednemu podmiotowi z 20 000 zł do 40 000 zł.

Podstawową procedurą w jakiej zlecane jest wykonywanie zadań publicznych jest konkurs. Ta formuła jest odpowiednia, kiedy realizacja zadania jest możliwa przez nieokreśloną liczbę potencjalnych wykonawców, co zapewnia konkurencyjność i zwiększa prawdopodobieństwo wyboru podmiotu najlepiej spełniającego warunki konkursowe. Jednak znaczna część zadań publicznych nie ma takiego potencjalnego zaplecza wykonawczego, a wprost przeciwnie – może być realizowana przez bardzo ograniczony krąg podmiotów. Dlatego też projekt **wprowadza dwie zupełnie nowe formy wyłaniania podmiotu realizującego zlecane zadania publiczne bez konkursu**.

Wprowadzona zostanie nowa instytucja prawna pozwalająca zlecać zadania bez przeprowadzenia konkursu – **umowa partnerstwa społecznego**. W tym zakresie wykorzystane zostaną rozwiązania, które obowiązują przy wydatkowaniu środków unijnych w ramach umów partnerstwa uregulowanych przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Umowa partnerstwa społecznego zawierana będzie wtedy, gdy zadanie wymaga wspólnej realizacji przez organ administracji publicznej i organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 udppw. Umowa określać będzie zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe oddane przez strony do realizacji zadania, z zastrzeżeniem, że wybór partnera następować będzie z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania. Zachowane zostaną częściowo warunki właściwe dla procedury konkursowej. Organ administracji publicznej będzie obowiązany do ogłoszenia otwartego naboru partnerów w co najmniej 21-dniowym terminie na zgłaszanie się partnerów. Ogłoszenie o naborze partnerów będzie musiało uwzględniać zgodność działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, określać deklarowany wkład potencjalnego partnera, a także przewidywać posiadanie doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze. Dla zapewnienia transparentności procedury informację o zawarciu umowy partnerstwa społecznego organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przekazywał będzie organowi stanowiącemu, a w przypadku gminy, także radzie konsultacyjnej gminy.

Kolejną nową formą powierzania zadań w trybie bezkonkursowym będzie **tryb negocjacyjny zawierania umów**, który można zastosować w przypadku zadań, które:

- mogą być wykonane wyłącznie przez organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ze względu na posiadane prawa przysługujące tej organizacji lub podmiotowi;
- są kontynuacją realizacji zadania publicznego przez ten sam podmiot, polegającego na prowadzeniu usług pomocy społecznej, placówek pomocy społecznej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- zlecone są w trybie określonym w art. 19a udppw.

Tryb negocjacyjny przewidziany jest w takich przypadkach, kiedy uruchomienie procedury konkursowej jest niecelowe i kiedy zlecenie zadania – bez wpływu na jakość i koszty jego wykonania – może być przeprowadzone w krótszym czasie.

Kolejna zmiana jest związana z opisywanymi wyżej zmianami w ustawie o gospodarce nieruchomościami (art. 3 projektu) zmierzającymi do ułatwienia przekazywania nieruchomości w związku z wykonywaniem powierzonego zadania. W dodanym art. 19ac jednoznacznie potwierdza się zasadę, że **zlecenie realizacji zadania publicznego może być powiązane z oddaniem w użytkowanie ruchomości bądź nieruchomości** będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, niezbędnych do realizacji zadania.

Jednym z podstawowych problemów środowiska organizacji pozarządowych są słabości instytucjonalne. Do tej pory organizacje miały bardzo ograniczone możliwości budowania swojego zaplecza organizacyjnego. Państwo nie inwestowało w tę sferę działalności społecznej. Tymczasem część zlecanych zadań publicznych jest związana ze złożonymi działaniami niezbędnymi do ich wykonania. Czasami środki i narzędzia służące do ich wykonania ulegają z przyczyn obiektywnych zmianie na etapie faktycznej realizacji. Mogą być one związane z koniecznością poniesienia przez organizację pozarządową dodatkowych kosztów związanych z wykonaniem zadania. W takich przypadkach sztywne ramy umowy

dotyczące rozliczenia przekazanej dotacji nie pozwalają wydatkować środków na wewnętrzne, instytucjonalne potrzeby takiej organizacji. Projekt zakłada **wprowadzenie możliwości przeznaczenia części uzyskanej dotacji na wsparcie rozwoju instytucjonalnego podmiotu realizującego zadanie**, pod warunkiem zwiększenia jego kompetencji i potencjału. Rozwiązanie to wzmocni podmiot w trakcie wykonywania powierzonego zadania, ale zwiększy też potencjalne możliwości realizacji podobnych zadań w przyszłości, a w ostatecznym efekcie obniży koszty ich realizacji.

Prawidłowa realizacja zadań publicznych może być związana z działaniami, które są z nimi pośrednio, ale nierozzerwalnie związane. Dotyczy to w szczególności wydatków podmiotu wykonującego zleczone na zadania inwestycyjne związane z tym zadaniem. W obecnym stanie prawnym brak jest jednoznacznego przepisu pozwalającego kwalifikować tego rodzaju wydatki jako zgodne z przepisami regulującymi przyznawanie dotacji celowych. Dlatego też proponuje się **wprowadzenie zasady, że dotacja udzielona na realizację zadania publicznego może pokrywać wydatki inwestycyjne, o ile są one elementem realizacji tego zadania**, a także może ona pokryć wydatki poniesione przed zawarciem umowy, o ile są one elementem zatwierdzonej oferty i zostały poniesione w tym samym roku budżetowym.

Kolejnym istotnym ze względu na specyfikę wykonywania niektórych zadań publicznych utrudnieniem jest zasada rozliczania dotacji do końca roku budżetowego. Nie zawsze daje się do niej dostosować wydatki ponoszone przez podmiot wykonujący zadania publiczne, które wynikają z umów zawartych z podmiotami trzecimi. Powoduje to nieuzasadnione trudności z ciągłością finansowania zadań na przełomie roku kalendarzowego. W tym przypadku **odejście od zasady rozliczania dotacji na koniec roku budżetowego i przyjęcie zasady, że środki przeznaczone na realizację zadania mogą być wykorzystane w całym okresie realizacji zadania** usprawni i zwiększy efektywność zaspokajania potrzeb odbiorców korzystających z usług społecznych świadczonych na zasadzie zlecenia zadań publicznych.

Doświadczenia ostatniego okresu pokazują, że zmiany kosztów wykonywania zadań mogą następować szybko i niespodziewanie. Wahania inflacji, która ze względu na niezależność od podmiotu administracji publicznej i organizacji podejmującej się realizacji zadania, może się istotnie zwiększać z miesiąca na miesiąc, prowadzi do trudności z wykonaniem zadania według pierwotnie określonych warunków. Dla uniknięcia tych obiektywnych problemów **projekt wprowadza, w przypadku realizacji zadań publicznych trwających ponad 6 miesięcy, zasadę, że umowa może przewidywać waloryzację kwot należnych dotacji**.

Wykonywanie zadań w oparciu o zasadę pomocniczości występuje najczęściej w formach realizowanych przez organizacje społeczne jak fundacje i stowarzyszenia. Brak jest form o charakterze mniej sformalizowanym adekwatnych do zaspokajania zbiorowych potrzeb społecznych na najniższym poziomie lokalnym. Projekt proponuje **powołanie nowej instytucji partycypacji obywatelskiej. Będzie to komitet aktywności lokalnej tworzony przez mieszkańców gminy dla przedsięwzięcia służącego zaspokojeniu zbiorowych potrzeb lokalnej wspólnoty samorządowej** (dodawane art. 19ba i art. 19bb udppw). Komitety takie, przy minimalnych wymogach związanych z założeniem, posiadając status podmiotu mogącego być podmiotem praw i obowiązków, przy wykorzystaniu środków własnych mieszkańców oraz innych środków prywatnych i publicznych będą mogły realizować proste inwestycje z zakresu komunalnego. Stanowiąc to będzie bazę współpracy sąsiedzkiej w wykonywaniu drobnych zadań w sąsiedztwie, na ulicy, w sołectwie, osiedlu lub ich części.

Zmiany zawarte w art. 6 pkt 7–11 są związane likwidacją Gminnych Rad Działalności Pożytku Publicznego, których rolę i większość kompetencji przejmą rady konsultacyjne gmin, co zostało opisane przy omawianiu zmian w ustawie o samorządzie gminnym. Po wejściu w życie nowelizacji na podstawie udppw działać będą nadal Wojewódzkie i Powiatowe Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Zmiany w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – art. 9 projektu

W obecnym stanie prawnym procesy przyjmowania ściśle ze sobą związanych prognoz oddziaływania na środowisko oraz aktów planowania przestrzennego toczą się odrębnie. Prowadzi to do nieporozumień spowodowanych tym, że zainteresowani obywatele nie mając pełnej wiedzy o tych procesach występują z uwagami do aktów planowania przestrzennego, w sprawach, w których merytoryczne rozstrzygnięcie nastąpiło wcześniej na etapie procedur środowiskowych.

Projekt wprowadza **obowiązek zapewnienia równoczesnego prowadzenia konsultacji w opracowaniu prognozy oddziaływania na środowisko i procedury partycypacji społecznej przy procedowaniu projektów aktów planowania przestrzennego** określonej w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Umożliwi to jednoczesne zgłaszanie uwag i opinii do prognozy oddziaływania na środowisko i projektów planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zmiany w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – art. 10 projektu

Problemem podnoszonym od początku funkcjonowania samorządu terytorialnego zarówno przez obywateli jak i przez radnych jest kwestia czytelności budżetu JST. Odnosi się to zwłaszcza do etapu procedowania jego projektu. Stale wskazuje się, forma projektu uchwały budżetowej wymuszona przepisami o finansach publicznych jest „nieprzyjazna” w odbiorze dla nieprofesjonalistów. Rzeczywiste skutki zapisów poszczególnych działów, rozdziałów i paragrafów uchwały budżetowej są dla nich „nieczytelne”. Tymczasem decyzje zawarte w budżecie rozstrzygają o najważniejszych sprawach dla mieszkańców. Dla zwiększenia „czytelności” budżetu i zapewnienia realnej możliwości zgłaszania do niego merytorycznych uwag proponuje się wprowadzić **dotatkowy obligatoryjny dokument załączany do projektu uchwały budżetowej** – syntetyczną informację zawierającą podstawowe informacje o zasadach opracowywania budżetu, ze szczególnym uwzględnieniem form partycypacji obywatelskiej, a także **uproszczone dane o podstawowych dochodach i wydatkach**. Obowiązkowym elementem informacji będzie część dotycząca inwestycji realizowanych w danym roku. Już teraz w JST taki dokument jest opracowywany, ale zasadne jest, żeby jego zakres był jednolicie uregulowany. Ułatwi on dyskusję merytoryczną nad budżetem, Jednocześnie jego obligatoryjna treść będzie miała istotny walor edukacyjny dla osób i podmiotów, które dopiero zaczynają interesować się sprawami lokalnymi

Przepisy przejściowe i wejście w życie ustawy

Art. 11 przesądza, że informacja o tym, że wydawnictwo lub publikacja periodyczna nie podlega przepisom Prawa prasowego oraz, że jest wydane przez jednostkę samorządu terytorialnego lub finansowane z budżetu tej jednostki i nie jest niezależna od jej organów musi się znaleźć na wydawnictwach i publikacjach wydrukowanych po dniu wejścia w życie nowelizacji.

Art. 12 daje organom stanowiącym jednostek samorządu terytorialnego 3-miesięczny termin na podjęcie nowych uchwał regulujących kwestie przeprowadzania konsultacji publicznych tak aby zapewnić im odpowiedni czas na właściwe przygotowanie i procedowanie nowych regulacji. Z tego względu przyjęto, że do dnia wejścia w życie tych uchwał do przeprowadzania konsultacji publicznych stosować się będzie się przepisy dotychczasowe.

Art. 13 jest niezbędny dla zapewnienia ciągłości uchwał budżetowych, w których przewidziano budżety obywatelskie na dotychczasowych zasadach, tak aby niezależnie od decyzji merytorycznych w sprawie budżetów obywatelskich na nowych zasadach istniała podstawa prawna do wykonywaniem budżetów przyjętych w roku wejścia w życie nowelizacji.

Proponuje się, aby ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem zmian w przepisach ustawy o dostępie do informacji publicznej przewidujących ujednoczenie graficzne i funkcjonalne stron podmiotowych Biuletynu Informacji Publicznej które wejdą w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. Związane jest to z zapewnieniem czasu na wydanie rozporządzenia w tym zakresie.

Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, prawne i finansowe

Projektowana ustawa będzie miała korzystne skutki społeczne. Spowoduje usprawnienie wykonywania zadań publicznych w drodze zlecenia podmiotom spoza administracji. Podniesie jakość świadczonych usług społecznych.

Ustawa nie spowoduje istotniejszych skutków gospodarczych. Projekt nie ma wpływu na sytuację mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.

Skutki prawne ustawy wynikają ze zmian opisanych wyżej i odzwierciedlone są w przepisach przejściowych.

Ustawa nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Dodatkowe informacje o spełnianiu przez projekt wymogów określonych przepisami

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych lub przepisów określających wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334).

Projekt nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i nie podlega procedurze notyfikacji.